

Literatura.

Německé právo.

Festschrift Ernst Heymann (nákladem firmy Herm. Böhlau Nachfolger ve Weimaru 1940). K sedmdesátým narozeninám berlínského profesora E. H e y m a n n a vydali v letošním roce jeho přátelé, žáci a kolegové v povolání obsáhlou literární poctu, rozvrženou do dvou svazků. Prvý svazek jest věnován právní historii, druhý právu současnému; k tomuto na konci jest pak připojen zevrubný seznam spisů jubilantových.

Je zcela přirozeno, že každé lidské dílo má na sobě znamení své doby; v daném případě zračí se to i na zmíněném jubilejním sborníku. Vliv válečného ovzduší nelze na něm zapřítí jak co do volby některých temat, tak co do zastáváných hledisek, ač nutno jinak přiznati, že dílo je přísně vědecky drženo.

Historicko-právní oddíl počíná rozpravou Herberta M e y e r a o manželství a jeho právní formě u Germánů. Věc ta byla již mnohokrát probírána v literatuře a převládajícím názorem jest, že nejstarší formou manželského svazku byl lup a po něm koupě ženy. Autor obrací se proti tomuto mínění, aspoň pokud jde o dobu Tacitovu, a dovozuje, že Germáni v době té posuzovali manželství jako doživotní svazek věrnosti, založený svobodnou vůlí obou stran. Svazek ten, zvaný »Friedelehe« (autor při tom připomíná, že výraz »Friedel« ve smyslu »konkubiny« jest pozdějším zatemněním jeho původního smyslu vlivem církve) byl utvrzován výrokem příbuzných i dary; snoubenci si navzájem podávali zbraně na znamení věrnosti, jitrním darem pak dostalo se ženě uznání jakožto družce mužově a paní domu. Není arci možno v tomto referátě se podrobně zabývatí touto důmyslnou statí; proti pojetí autorovu byly již dříve (na př. Hübnerem) pronášeny závažné námitky, jichž váha doposud trvá, takže věc zůstává i nadále spornou. Nesprávným je také na př. tvrzení autorovo (na str. 34), že podle germánského práva nebylo žádných složitých rodin. Bylo prý nemyslitelno, aby vedle rodičů žili ženatí synové se svými manželkami ve společné domácnosti. Ale stav ten přece trval v rodinném nedílu (Hausgemeinschaft), o němž se němečtí autoři zmiňují jako o zjevu, jenž ještě existoval aspoň ve zbytecích v novověku.

Další příspěvek Edvarda Schrödera podává nový výklad slova »Pfählbürger«. Až dosud se vykládalo, že slovo to znamená venkovského

měšťana (ze staroněm. palburger; palo, balo = špatný, nepravý). Autor nyní dává k úvaze námět, že výraz »Pfahlbürger« (pfalburgoere) jak slovně tak i pojmově se dá odvodit od »pfarburgoere«, takže »Pfarbürger« by pak znamenal člověka, usazeného ve farním obvodu, jenž ležel »extra muros«. Slovo »Pfarbürger« pohříchu — jak autor sám uvádí — nenašel doloženo, takže věc zůstává nerozhodnou.

Stať Alberta Brackmanna »Počátky nejstaršího polského státu v polském pojetí« jest ve svém jádře vědeckou polemikou s názory polských historiků o poměru prvotního státu polského k německé říši za císaře Otty I. Stať směřuje zejména proti názorům prof. Wojciechowského a Labudy; jen na jednom místě jest ještě zmínka o článku M. Z. Jedlického (v Revue de droit français et étranger 1933). Jiní autoři jmenováni nejsou. Polské hledisko, proti němuž autor ve svém pojednání vystupuje, jest v jádře toto: Německá politika na východě měla v době vzniku polského státu jen velmi omezený rozsah a nepatrný výsledek. Vstoupily do popředí od doby korunovace Otty I. italské záležitosti pro říšskou politiku do té míry, že Otto přenechal severovýchod zcela vlastní politice mladého polského státu a jeho energického prvního vévody z rodu Piastovců. Přes formální závislost vystupovalo Polsko hned od počátku jako suverenní stát vedle německé říše. Ve své vnitřní i zahraniční politice jednalo naprosto samostatně. Jak založení církve — ve svazu s Římem — tak i teritoriální zisky byly dílem prvých Piastovců. Již první piastovský vévoda zmocnil se území severně od linie Varta-Noteč a tím si zajistil přístup k Baltickému moři. Aktivním elementem na severovýchodě byl tudíž v nejstarších dobách tento mladý polský stát, kdežto německá říše se spokojovala tím, že s ním ujednávala smlouvy, aby v něm tak získala spojení proti mocným pohanským Slovanům mezi Labem a Odrou.

Proti těmto názorům obrací se autor řadou důvodů. Pokud se týče formální závislosti polského státu na německé říši, správně poukazuje k tomu, že nemůže o ní býti řeči, byl-li nucen hned první panovník polský císaři platiti poplatek a případně fakticky plniti povinnosti vasala; z pramenů uvádí i další doklady, z nichž vyplývá na jevo cílevědomá a dalekosáhlá politika Otty I. na východě. Svědčí o tom podle autora i významný podíl císaře na založení arcibiskupství v Magdeburku r. 962, jehož obvod na východě měl se vztahovati na území obydlené Slovy, kteří byli obráćeni ku křesťanství, tudíž i na Polsko, takže Poláci byli i v církevní závislosti na německé říši. Spisovatel zde probírá podrobně prameny a vysvětluje textové nesrovnalosti. Bylo by při tom arci žádoucí, aby se autor zevrubněji dotkl otázky biskupství poznaňského (činí tak jen mimochodem), jež bylo biskupstvím misijním. O těchto platí totiž kanonické pravidlo, že je to »episcopatus sedi Apostolicae immediate subiectus«, takže slušelo by vysvětliti otázku církevní závislosti polské též z této stránky. V závěrečné kapitole obrací se autor proti správnosti tvrzení polských historiků, že Měško »dobył zpět« pobřeží baltického moře v době Otty I.; tohoto cíle nebylo dosaženo ani ve spojení s německými vojsky na výpravě proti Luti-

cům a Pomořanům. Čtenář arci zde postrádá bližší zmínku o t. zv. »liber censuum« z let 985—992, z něhož možno dosti zřetelně seznati hranice tehdejšího státu polského.

Po této stati následují dvě krátké práce a sice P. S. Leichta o posledních zmínkách o ordálech a soudním souboji v Itálii, psaná italsky, a druhá Eberharda v. Künssberga nazvaná »Z dílny právníckého slovníku« (Aus der Werkstatt des Rechtswörterbuchs). O prvé stati, psané zkušenou rukou, netřeba se podrobněji zmiňovati; název její podává sám zřetelně její obsah. Jak v ordálech tak v soudním souboji shledává autor vliv práva langsbardského. Příspěvek Künssbergův seznamuje čtenáře s některými zvláštnostmi právnícké mluvy, jež se při slovníkové práci vyskytnou, jako na př. s tautologickými složeninami (Schenkungs-gabe, Schwöreid a j.) nebo zdvojeninami (na př. Kindeskind, Mannesmann, Erbrechtsrecht a pod.), nebo že, se slova ve slabikách prostupují (na př. Hofgesinde-ghehovesinde, Seelgerät-geseelrät a j.), či vznikají formy zkrácené (na př. gerschaft = Gerhabschaft, gerichtstänig = gerichtsuntertänig, durcheigen = durchschlachteigen, dursaleigen). Jsou doloženy i výrazy, jež si zdánlivě odporují a teprve při bližším prozkoumání objeví se jejich správný smysl (tak na př. Niederobrigkeit znamená nejnižší stupeň v řadě Hohenobrigkeit, Mittelobrigkeit, Niederobrigkeit). Jsou to vesměs, jak autor praví, nepravidelnosti, ba mnohdy i chyby písařů; ale jejich pestrost na každý způsob ukazuje, že právnícká mluva při veškeré své přisnosti, jíž nutně vyžaduje, vykazuje velikou bohatost.

Další práce Eugena Wohlhauptera přináší příspěvek z dějin starého práva španělského. Týká se sbírek městského práva aragonského a jeho rozšíření. Jde arci o přípravnou práci, podávající pouze přehled jednotlivých sbírek (»fueros«) a nikoli o zpracování jejich obsahu; přehled, ježž autor podává, jest zdařilý a podává v hlavních obrysech i obraz recepce.

Edmund E. Stengel přispěl do díla rozpravou »Kmen Hessů a vévodství Franky«. Je to důkladná práce, opřená o četné prameny i literaturu; autor dospívá k novému řešení, jež se podstatně odchyluje od dosavadního názoru, že Hessové tvořili v pozdním středověku jádro »vévodství« Franky. Jak autor dovozuje, není sice v listinách a v literatuře středověku tak mnoho zpráv o Hessech jako o mocných kmenech říše, u nichž i pojem kmene byl vévody kmenovými zesílen a upevněn. Nicméně i tak byli Hessové kmenem pro sebe, ježž si dovedl udržeti svoji svébytnost. Této okolnosti zcela dobře nasvědčuje, že jméno Hessů čili Chattů, jež původně bylo omezeno na prostor dolního Hessenska, dosáhlo v ranném nebo pozdním středověku topografického rozšíření na celou oblast kmene a proniklo tedy i do hornohessenského Lahngau. Lantkrabství pak přejalo tento celkový pojem jakožto »terra Hassie«, »Land Hessen« pro své vzrůstající teritorium a konečně mu dalo politický ráz. Je jisto, že tím — as tak od 12. stol. — se jen zesílila hraniční čára mezi prostorem Franky a Hessenskem, ježž se stalo uzavřeným zeměpanským teritoriem. Spisovatel probírá podrobně jak problém vévodství Franky, jehož státoprávní formu popírá, tak i otázku

jeho rozšíření proti Hessensku jak materiálem historickým tak i cestou topografickou. Z jeho úvah plyne, že role, kterou hráli Hessové ve výstavbě německého svazu kmenového, bývá neprávem podceňována.

Neméně cenným příspěvkem jest další práce H. Planitze »O obchodu a kupeckém právu ve francké říši«. Spisovatel řeší zde otázku, vděčí-li kupecké právo (*ius mercatorum*) ve francké říši svůj vznik vlivu římskoprávních názorů, jež se udržovaly na Dunaji a na Rýně i po zániku římského imperia? Naproti starším názorům, jež se zastávaly kontinuity (v nové době též Alfons Dopsch), autor dovozuje, že Karolinská epocha, pokud jde o ústavně-právní směr, se odklonila od římské tradice; stejně tak nastoupila podstatná proměna v hospodářství, středisko obchodu přesunulo se do zemí mezi Seinou a Rýnem. Od 9. stol. vznikly trhové osady, jež nevykazují žádné souvislosti s římskými *civitates*. Karel Veliký byl prvním franckým panovníkem, jenž se v zákonodárství ujal kupců. Tito jakožto chráněnci krále jsou *mercatores regis* doby Karolinské. Mají výhodnější postavení právní, jehož mohou nabýti pouze privilegiem. O nějakém *ius mercatorum* nemůže býti ve francké době ještě řeči; učiněny k němu pouze prvé kroky ochranou kupců, svobodou obchodu, procesními výhodami, zproštěním od vojenské služby, svobodnou disposicí s půdou. Pouze zvláštní postavení židů, jak bylo v privilejiích upravováno, víže se na antické právní představy. Avšak tato výjimka potvrzuje podle autora jenom pravidlo, že o právní kontinuitě pro kupce v době karolinské nelze mluvit. Z celé stati plyne velká sečtělost autorova v pramenech, jichž drobné údaje jsou ve výkladu dobře sloučeny v organický celek.

Českého čtenáře zaujme zejména příspěvek profesora německé university pražské Vil. Weizsäckera »Čech jako rozhodčí při volbě německého krále«. Práce ta se obírá místem právní knihy míšeňské, kde jest řečeno, že král český má vystoupiti jako rozhodčí při volbě německého krále, pakliže se hlasy církevních a světských kurfiřtů rozdojují. Autor se snaží pomocí tohoto ustanovení, srovnává je s podobnými zprávami německými, určiti dobu vzniku míšeňské právní knihy a dospívá k výsledku, že sluší ji vročiti do let 1344—1356. Dosud byla kladena do 2. polovice 14. stol., takže jde jen o poněkud přesnější datování. Je přirozeno, že autor se při tom nemohl vyhnouti, aby zevrubněji neprobíral hlediska, jež různé památky zaujímají v otázce postavení českého krále jakožto říšského knížete voliče; to vlastně tvoří převážně jádro jeho pojednání. V literatuře již bylo o tom dosti psáno (i v české, z níž autor však se dovolává pouze Českých Dějin prof. Novotného), takže není nutno se o tom zevrubněji zmiňovati. Jen mimochodem bych podotkl, že pro jasné posouzení role českého panovníka nemělo býti — aspoň po mém názoru — zcela pominuto majestátů ze dne 4. března 1289 a 26. září 1290; vynikl by tím zřetelně rozdíl mezi stanoviskem právním v otázce práva volebního a hlediskem saského zrcadla a jiných pramenů, jež sluší označiti za politická.

Další stať H. Hirsche »Právo císaře a papeže povyšovati na krále v pozdním středověku«, snaží se podati historický vývoj uvedeného oprávně-

nění. Práce je však přeplněna četnými podrobnostmi, s nimiž autor spojuje četné své úvahy a závěry, takže značně trpí na přehlednosti. Není rovněž správně, dal-li si autor thema jednati o právu císaře a papeže povyšovati panovníky na krále ve středověku, že do svého pojednání pojímá události, jež spadají již do novověku, jako na př. suverenní akt Fridricha I., jímž povýšil Frusko na království a sebe na krále v r. 1701, nebo povýšení Bavorska a Württemberska na království, jež stalo se až za válek napoleonských. Někdy zachází autor ve svých předpokladech až příliš daleko; k ilustraci stačí uvést jen jednu podrobnost, ač by jich bylo možno doložit více. Je na př. jistě dosti básnickým dohadem, že obrazy osmi apoštolů na obloučích uherské koruny sluší přičítati císaři Ottovi III., poněvadž se v té době, z níž koruna pochází, nazývával »servus apostolorum«; v té věci mohl přece zcela dobře rozhodnouti prostě vkus umělce, jenž korunu zhotovil. Pisatel snažil se arci úkol svůj zpracovati svědomitě; práci by ovšem bylo značně na prospěch, kdyby jednotlivé fáze papežského a císařského práva byly řádně vyzdvíženy a neutápěly se v detailech.

Poslední stať prvního svazku jest z pera Reinharda Hohna: »Vojín a vlast před sedmiletou válkou a po ní«. Zapadá již méně do právně-historického rámce; právní historie tvoří v ní spíše jen pouhou příměs. Autor podává v ní názory literatury 18. stol. o poměru vojáka k myšlence vlasti, vojáka ke králi, názory státního ministra Zedlitze, myšlenky Fridricha Velikého, názory vojenské literatury a j. Naproti předchozí stati jest tento poslední příspěvek správně rozvržen, má přehledný a ucelený výklad, takže se dobře čte.

Druhý svazek zahajuje studie J. W. Hedemanna *Der historische Wert der Studien Ernst Heymanns zum Recht der militärischen Kriegswirtschaft*. Autor vzal si za základ Heymannovo dílo »Die Rechtsformen der militärischen Kriegswirtschaft«, vydané po světové válce a uvádí je v souvislost s předchozími i pozdějšími studiemi Heymannovými. Stať jest důkladným obrazem mnohostranné činnosti jubilantovy. Po této práci přichází stať C. A. Emgeho, *Aus einem rechtsphilosophischen Journal*; je to sbírka právnických aforismů, podobných těm, jež svého času byly u nás vydány z pozůstalosti zesnulého prof. Dr. E. Tilsche; některé z nich jsou psány velmi bystrou mluvou. Do oboru právní filosofie spadá rovněž další příspěvek prof. Ernsta Swobody »Der Rechtsbegriff der Persönlichkeit«. Autor, opíraje se o učení Kantovo, stopuje jeho prvky i jich rozvoj v nynějším národněsocialistickém pojetí soukmenovce (Volksgenosse) a jeho postavení v národním společenství (Volksgemeinschaft). Obsáhlou studii z práva občanského podává Heinrich Titze prací »Vom sogenannten Motivirrtum«. Je to důkladné pojednání, vyznačující se nejen znalostí četných kodexů občanského práva, nýbrž i judikatury i literatury; různé odrůdy omylu, mnohdy velmi jemné, vykládá autor jasně a poukazuje na různé nedostatky dnešní formulace. Přichází pak s návrhem, aby se upustilo od kryptopsychologického rozdílu »omyl v jednání« (Geschäftsirrtum) a

»omyl v motivu« (Motivirrtum) a zůstalo se jen při jednotném pojmu »omyl« a v zákoně, aby byly výslovně uváděny případy, kdy k omylu přihlíženo býti nemá. Problém ten pak vykládá podrobně, což v tomto referátu ponecháváme stranou. Pro znalce občanského práva je uvedená stať v každém případě zajímavou.

Z oboru národního hospodářství přináší Paul Gieseke stať *Die rechtliche Bedeutung des Unternehmens*. Autor řeší ve svém příspěvku do Heymannovy Pocty zajímavou juristickou otázku, jakým způsobem se německý právní řád chová po pojmové stránce k podniku a závodu. Jde mu především o dvojí otázku: jednak o to, zda německý právní řád uznává podnik za jednotku, jednak o to, zda je možné vytvořití jednotný právní pojem podniku. Již zepředu odpovídá pak na první otázku kladně, na druhou záporně, a věnuje vývody svého článku důkazům pro to, procházeje jednotlivé úseky německého právního řádu, které spadají v úvahu. Při tom má autor příležitost vyšetřiti též některé pojmy příbuzné, zejména pak, jakým způsobem si počíná právní řád při rozlišování pojmu podniku (»Unternehmen« či »Unternehmung«) a pojmu závodu (»Betrieb«). Nemělo by mnoho smyslu, sledovati v tomto referátě autora v jeho cestě po jednotlivých právních úsecích, kterážto cesta mohla jen potvrditi to, co je více jak samozřejmé, a co je pravidlem i u jiných pojmů, vytvořených právním řádem, že totiž totéž slovo (zde slovo »podnik« pokud se týče »závod«) má v jednotlivých úsecích právního řádu různý rozsah podle toho, jaký účel ta která norma sleduje, a že začasť právní řád používá i nejednotné nomenklatury, takže nemůže překvapiti zjištění, že často německé právo užívá termínů »podnik« a »závod« ve stejném, jindy v různém významu. Také autorovy názory na způsob, jakým by si měl právní řád v budoucnu počínati při úpravě právních poměrů podniků — řeší zde hlavně otázku, zda jest třeba chápati podnik pro případ jeho převodu jako jednotné zvláštní jmění a dále otázku, zda Gierkem požadované uznání jednotného jmění podnikového alespoň pro případy převádění a zástavy je vůbec proveditelné — jsou natolik detailní, a na tolik věcí nejspeciálnějšiho zájmu, že se zde nemíním o nich šířiti.

Naproti tomu třeba se zmíniti o základní otázce, totiž o postoji autora k řešení dané problematiky, neboť zde nemůžeme ponechatí bez kritické poznámky, že autor přistupuje k problému nedostatečně metodologicky vyzbrojen, což má závažné důsledky tam, kde odůvodňuje nemožnost jednotného právního pojmu podniku i závodu, tedy právě v bodě nejzávažnějším. Rozlišil jsem svého času pojmy, s nimiž má co činiti právní věda, ve dvě základní kategorie pojmů právní vědy a pojmů právního řádu, při čemž ve druhé kategorii jest rozlišovati pojmy právním řádem vytvořené a právním řádem přejaté (a nedefinované). Platí pak, že žádný výraz (termín), užívaný právním řádem a jím definovaný, nemusí býti definován, pokud se týče používán v celém právním řádu jednotně, a je-li tak používán, jde o nahodilost. Jedině vědecké pojmy musí býti jednotně definovány (jak plyne z podstaty vědy jako jednotného souboru poznatků); uvědomíme-li si

pak, že podnik je pojem hospodářské (a nikoliv právní) vědy, kde ovšem jednotně definován být musí (třebas mohou se jednotlivé definice uvnitř systémů různých autorů od sebe lišiti), je vlastně již celý problém řešen. Právní vědě zbývá pouze úkol zjistiti různý význam, který právní řád terminu »podnik« v jednotlivých úsecích svých přiznává, a tímto převážně komentátorským úkolem je její úkol hotov.

Karl Rauch ve článku *Kapitalerhöhung aus Gesellschaftsmitteln* vychází ve svém pojednání ze základního ustanovení německého práva o akciových společnostech a společnostech s obmezeným ručením, podle něhož zásadně je možné zvýšiti jejich kapitál pouze tak, že se společnosti dostane zvenčí nového kapitálu; to znamená, že se tak může státi zásadně pouze úpisem nových akcií, pokud se týče novými podíly. Staví se pak před problém, je-li možné zvýšiti kapitál z vlastních prostředků (přebytků) společnosti, rozumí se jinou formou než jsou obě právě řečené formy kapitálového zvýšení, kterýžto problém je pro německé právo potud důležitý, že vládnoucí nauka i judikatura pronáší zde odpověď zápornou. Aby nevzniklo nedorozumění, třeba podotknouti, že fakticky ovšem děje se zvýšení kapitálu z přebytků společnosti, avšak tou formou, že přebytky, byvše rozděleny mezi akcionáře, jsou jimi upsány jako nové akcie, což je juristicky normální případ zvýšení kapitálu.

Po velmi důkladném rozboru příslušných právních norem, který svědčí nejen o znamenité juristické erudici a interpretační schopnosti autorově, nýbrž a zejména též o vzácné znalosti materie po stránce hospodářské, dochází autor k těmto výsledkům:

Akciové právo nevyčerpává všechny možnosti zvýšení kapitálu, a na ony případy kapitálového zvýšení, které praxe hospodářská zná a vyžaduje, a které nejsou přímo právním řádem normovány, jest juristicky použití per analogiam předpisy dané. Pak jest možno rozlišovati: 1. řádné zvýšení kapitálu, jehož účelem jest rozmnožiti zvenčí společenské jmění, a jež děje se upsáním nových akcií. Jeho odrůdou je t. zv. »genehmigtes Kapital« (děje se též upsáním nových akcií, jen nikoliv na základě usnesení valné hromady, nýbrž pouze představenstva) a jeho speciálním případem t. zv. »bedingte Kapitalerhöhung« (kde odpadá formální úpis akcií, avšak taktéž přichází kapitál zvenčí); 2. zjednodušené zvýšení kapitálu, v kterémžto případě zásadně odpadá (nikoliv jen formálně) úpis nových akcií, a kapitálové zvýšení se děje bez přínosu jmění zvenčí z vlastních prostředků společnosti, a to a) přeměnou kapitálu tím, že se dosavadní rezervy přemění na základní kapitál, b) kapitalisací zisku, t. j. zisk prohlásí se (přemění) na základní kapitál.

Jest tedy autor proti názorům vládnoucí nauky a judikatury přesvědčen, že platné německé právo připouští řečené zjednodušené zvýšení kapitálové vedle řádného zvýšení přínosem jmění odjinud (zásadně prováděného úpisem nových akcií), a že tedy není zcela správnou obecná zásada ovládající nauku i judikaturu, že členství avšak též členská práva kapitálových

společností bez povinnosti cokoliv poskytnouti není s podstatou akciového práva slučitelná.

Co do vnější úpravy sluší podotknouti, že nakladatelská firma Herm. Böhlau Nachfolger, Weimar, vydala dílo sice v jednoduchém ale vkusném uspořádání, takže i po této stránce se spis pěkně reprezentuje.

T. Saturník. Doc. Chytil.

Urbarji salzburške nadškofije. Objavil Milko Kos. Viri za zgodovino Slovencev, knjiga prva. Srednjeveški urbarji za Slovenijo. Zvezek prvi. Ljubljana, Akademija znanosti in umetnosti, 1939. XXIV + 163 str.

Nově vytvořená Slovinská akademie věd a umění v Lublani vytkla si za úkol vydávati mezi svými publikacemi také velmi významnou řadu, prameny k dějinám slovinským. Jako první skupinu těchto pramenů počala již také vydávati středověké urbáře slovinské, jež jsou neobyčejně důležitými památkami pro poznání hospodářských, právních a sociálních dějin slovinských. Urbáře jsou soupisy vrchnostenského panství nemovitého s vyznačením všech práv a povinností osazenstva tohoto panství. Ve Slovinsku jsou historickým pramenem zvláště významným, protože se tam vyskytují již v polovici 12. století, zatím co na příklad v Čechách známe nejstarší urbáře až z konce století 13. Do konce 15. století je dochováno takto ve Slovinsku na 95 urbářů. Nejvýznamnější z nich jsou urbáře týkající se majetku církevního vzhledem k rozsahu a důležitosti církevního panství ve středověku. Proto také první svazek nově založené řady je věnován urbářům salzburšského arcibiskupství, pokud jde ovšem o nemovitý majetek na území dnešního Slovinska.

Přichází tu v úvahu urbář brežický a sevnický z r. 1309, dále sevnický urbář z r. 1448 a konečně sbírka urbářů týkajících se nemovitého majetku salzburšského arcibiskupství v okolí Ptujce z r. 1322. První dva urbáře vztahují se tak k salzburškému panství ležícímu na levém břehu Sávy, třetí pak k druhé skupině nemovitého majetku salzburšského ve Slovinsku, jež leželo v povodí řeky Drávy. Všechny tyto urbáře, jež dosud nebyly vydány, jsou otištěny v Kosově knize. Edice je neobyčejně pečlivá, opatřena bohatým bibliografickým i poznámkovým aparátem. Jakmile bude doplněna edicí urbářů dalších, stane se nepostradatelnou pomůckou pro každého, kdo se bude zabývati hospodářskými nebo právními dějinami slovinskými.

Což však nadto činí Kosovu edici zvláště vítanou, je to, že v úvodu podává jednak přehled všech dochovaných urbářů slovinských, jednak podrobné vypsání dějin salzburšského nemovitého majetku ve Slovinsku, které má objasnit čtenáři obsah urbářů samotných. Tato část práce, jež obsahuje na 70 stran, je výbornou hospodářsko-historickou monografií, jež slovinskou odbornou literaturu neobyčejně obohacuje. Nenajdeme v ní toliko dějiny vnějších osudů studovaných statků, nýbrž i do oboru sociálních dějin spadající pojednání o jejich osazenstvu, ryze hospodářsko-historickou kapitolu o jejich zemědělském užití a konečně také pro právníka nejvýznamnější studii o správě těchto statků. Tato partie opírá se sice o dřívější práce

Peiskerovy a Dopschovy, je však doplněna studiem nejnovější literatury a i řadou nových údajů z pramenů, které až dosud nebyly snadno přístupny. Od popisu kompetence vicedoma a jeho úřadu (*officium vicedominatus*) se sídlem v dnešní štyrské Lipnici (Leibnitz) přes oficiály a šefy (*schepho*) pouští se autor až do řešení problému slovinských županů, jenž kdysi tolik zaměstnával odborníky. Právě tyto partie dodávají knize zvláštní hodnoty, jež bude pokračováním sbírky ještě zvýšena. Mojmir Vaněk.

Herbert Weinelt: Das Stadtbuch von Zipser Neudorf und seine Sprache. Forschungen zum Volkstum einer ostdeutschen Volksinselstadt. Veröffentlichungen des Südostinstituts München, Nr. 20. München, Verlag Max Schick, 1940. XI + 174 str.

Péčí Východoevropského ústavu mnichovského dostává se tentokrát i právním historikům do rukou kniha, jež stojí za to, aby jí věnovali svůj zájem. Obsáhlé pojednání Weineltovo je ovšem spíše rázu všeobecného a (hlavně) filologického než právně-historického; autor sám ostatně uvádí, že právně-historickému probádání spišského kraje se ani on ani nikdo jiný dosud nevěnoval natolik, aby bylo možno považovati poznatky, jež o právních dějinách Spiše máme, za konečné a úplné. Proto však je tím více nutno uvítati tuto publikaci Weineltovu, která pro právního historika má svůj význam zejména v edici městské knihy Spišské Nové Vsi, jež jest do díla pojata a činí mu tak snadno přístupný další pramen k poznání právního života města a kraje v posledním století středověku.

Již německé znění knihy svědčí o tom, že tu jde o jednu z nejstarších právních památek spišských Němců. Tito žili podle vlastního práva, jak dnes novější bádání ukazuje, patrně magdeburského, a podle privilegia z r. 1271 tvořili zvláštní provincii, jejíž hrabě (*comes*) vykonával samostatnou pravomoc, jsa vázán jen v těžších kausách souhlasem spišského župana (*comes castri*). V letech 1312 a 1328 obdrželi pak spišští Němci další privilegia a r. 1370 konečně bylo sepsáno soukromé obyčejové právo, kterým se řídili, ve zvláštní sbírce, jež se jako *Zipser Willkür* zachovala v několika zněních a je také pojata do městské knihy Spišské Nové Vsi, jíž se právě zabýváme. Vedle této soustavy soukromého práva obsahuje kniha jen prosté zápisy v podobných městských knihách obvyklé, totiž jmenovitě zápisy o právních jednáních mezi měšťany uzavřených, mající ovšem toliko význam deklarativní. Nejstarší datovaný zápis je z r. 1383, poslední z roku 1637.

Poněvadž, jak již bylo uvedeno, postrádáme dosud podrobného a soustavného vylíčení právních dějin spišských Němců, bude možno při takové práci, jež snad na sebe nenechá dlouho čekat, s výhodou užití této nově vydané městské knihy, a to jak vzhledem k tomu, že i ona obsahuje *Zipser Willkür*, tak i proto, že ze zápisů v ní se vyskytujících bude možno srovnávacím studiem pokud možno přesně zjistiti, jaké povahy bylo spišské právo a zejména do jaké míry projevovaly se v něm vlivy práva magdeburského a saského zrcadla. Mojmir Vaněk.

České právo.

Dějiny českého korunního archivu. V pracích archivu země České vyšla začátkem tohoto roku významná publikace, pojednávající o dějinách nejdůležitějšího a nejstaršího fondu zemského archivu českého, archivu České koruny. (Archiv koruny České. I. Dějiny archivu. Napsal Dr. Rudolf K o s s, z pozůstalosti k tisku upravil Dr. Otakar B a u e r, 499 str.) S neobyčejnou obšírností a důkladností probírá tu dnes již zvěčnělý autor celý historický vývoj korunního archivu českého, jenž byl původně umístěn na Vyšehradě, aby pak byl postupně stěhován do svatovítské katedrály, na Karlštejn, r. 1619 zpět na hrad Pražský, za theresiánských centralisačních reforem do Vídně a po světové válce opět do Prahy, kde jeho poklad je nyní uložen v zemském archivu. Práce Kossova, k níž vydavatel Bauer pořídil seznam listin korunního archivu, pokud se o nich v knize mluví, jenž však pro svou obšírnost je dobrým informativním přehledem listin archivu České koruny, je pro každého právníka zajímavá svými právně-historickými partiemi, pro odborného právního historika, pokud je nucen pracovat přímo s pramenným materiálem archivním, je však pomůckou velmi cennou. Katalog listin korunního archivu vyjde v příštích letech v dalších devíti svazcích (svazek 2. vyšel již v r. 1938).

Mojmír Vaněk.

Ústavní a správní právo.

Sborník prací k počtě šedesátých narozenin Františka Weyra. Orbis. Praha.

Sborník byl uspořádán profesorem Karlem Englišem s dalšími spolupracovníky z právnické fakulty brněnské university k počtě chlouby této university a velikého českého právníka, profesora Františka Weyra.

Vkusně graficky vypravená kniha, s rázovitým portretem jubilantovým a s procítěnou dedikací profesora Engliše, je uvedena nárysem vědeckého, společenského i lidského profilu adresáta vědecké pocty z pera profesora Zdeňka Neubauera: František Weyr. Črta Neubauerova vyúsťuje v závěr, že to byl příznivý osud, který Františka Weyra časem, místem i vědním oborem postavil právě na jeho místo.

Následují práce, věnované jak povšechným problémům právního poznávání vůbec, tak jednotlivým vyhraněným oborům právním, jak to i odpovídá mnohostranností zájmů, rozhledu i práce oslavencovy.

President Jan Auerhan ve stati nadepsané O některých problémech menšinového práva upozorňuje zejména na tři otázky soudobé úpravy právního postavení menšin: právní subjektivity menšin, zásady proporcionálního podílu menšin na veřejném životě ve státě a jeho veřejných zařízeních, a poměru k menšinám žijícím v cizím státě. Profesor Bohumil Baxa pojednává O středověkém státě stavovském a moderním státě konstitučním. Doc. Hynek Bulín ml. podává

Příspěvek k nauce o vzniku norem právních. Pojednání prof. Františka Čády: Ústava je historickoprávní úvahou, věnovanou pojmu a historii ústavy. Tema Znalost zákona a právní věda zkoumá doc. Kazimír Čákrť na půdě práva finančního, podává tak příspěvek k teorii finančního práva. Pořadatel sborníku, prof. Karel Engliš, věnuje se otázce, ob stojí-li s hlediska právní noetiky tradiční lišení hospodářské a finanční vědy: Hospodářská »Theorie« a hospodářská »Politika«. Práce docenta Karla Gerlicha odnáší se: K právní povaze nesporného řízení. Doc. Jiří Havelka věnuje se v článku Generelní normy a konkrétní akty podnětně otázce, lze-li, jak činí zastánci ryzí nauky právní, zahrnouti oba jmenované pojmy pod společný, nadřazený, pojem »normy«, (aniž by při tom byl u některého z těchto dvou pojmů nižších eliminován nějaký znak podstatný a pro tento nižší pojem právě charakteristický). O tematu Povaha hospodářské historie, jakožto širě pojímané otázky metodologické, uvažuje doc. Václav Chytil. Počátkem roku 1939 psaná práce profesora Václava Joachima obrala si za úkol tehdy aktuální tema: Společný státní rozpočet s hlediska práva ústavního. Začlenění filosofického směru zvaného čistou vědou právní do řetězu celkového vývoje lidského myšlení je věnováno pojednání profesora Jaroslava Kallaba: Několik myšlének o idealismu a realismu ve vědách právních. O analogii v právu pojednává doc. Josef Kepert v práci Právní platnost myšlení analogického. Prof. Karel Kizlink zabývá se ve stati: Právo kogentní a dispositivní v pojetí Weyrově postojem Weyrovým k tradičnímu protikladu *ius cogens* a *ius dispositivum* a věnuje pozornost zejména základnímu východisku argumentace tohoto stanoviska. Odborový přednosta Robert Kollar zasadil do širšího rámce tematu Veřejná správa a hospodářství úvahy o některých otázkách reformy veřejné správy s hlediska potřeb hospodářství soukromého (hospodářské prosperity), bez újmy zájmů celku, tudíž v harmonickém souladu zájmů soukromého a národohospodářských. Prof. Jan Krčmář probírá kriticky návrh Ehrenzweigův k vládní osnově nového občanského zákonníka v otázce náhrady škody: Poznámky k úpravě povinnosti k náhradě škody podle osnovy čs. obč. zák. Prof. Jaroslav Krejčí zabývá se — po předeslaných povšechnějších úvahách o dělbě státní moci a možné úpravě vzájemného poměru (protiváhy) jednotlivých mocí, jakož i zejména o možnosti sloučení mocí (na př. zákonodárné a výkonné) v jedné ruce (Moc vládní a výkonné jako ústavodárce a zákonodárce), — kritickým rozбором ústavního zákona č. 330/1938 Sb. z. a n. Obecné pojmy nauky o nemožnosti plnění, jak si je postupem doby vytvořila nauka, učinil předmětem své studie doc. Vladimír Kubeš. Prof. Bohumil Kučera zabývá se právní povahou mezinárodní smlouvy, kterou zkoumá zejména v poměru k dávno naukou vyjasněnému a ustálenému pojmu smlouvy soukromoprávní: Autonomie práva mezinárodního a právní povaha mezinárodních smluv. Prof. Karel Laštovka podává v obšírné studii: Po-

známky k problému náhrady škody způsobené nezákonným výkonem veřejné moci svůj příspěvek k dlouho již chystané zákonné úpravě této otázky, která byla také diskutována na III. právnickém sjezdu v Bratislavě v roce 1930, a byla i předmětem porad Právní rady při presidiu ministerské rady. Prof. Zdeněk Neubauer zabývá se právní vědou, jakožto vědním oborem, charakterizovaným zvláště metodou normativního myšlení a normativního poznávání, v rámci úvahy: Právní věda v klasifikaci věd. Práce docenta Ericha Olšara, nazvaná K otázce jednání právního (jakožto protivy jednání protiprávního), vyústuje v úvahy a návrhy de lege ferenda. Prof. Zdeněk Peška vytkl si ve svém příspěvku Haagská ujednání a československá osnova zákona o státním občanství, úkol přezkoumat, zda a na kolik obsah vládní osnovy zákona o státním občanství odpovídá usnesením konference v Haagu z roku 1930. Výsledky metodologického zaměření pojmu trestní sankce s hlediska metod právního poznávání hodnotí úvaha docenta Jaroslava Pošváře: Právní norma a trestní sankce. Prof. Jaromír Sedláček uvažuje na srovnávacím podkladě, přihlížející k připravené osnově nového občanského zákona, o tematičtě: Význam kodifikace soukromého práva. Normativnímu poznávání a normativní teorii právní jsou věnovány studie: O normativním poznávání z pera profesora Adolfa Procházky a sverázná filosofická úvaha profesora Emila Svobody: Čtvrtá podmínka. Otázka metodologie v právní vědě je také předmětem pojednání profesora Bohuše Tomsy: K metodologii právní historie. Sborník pak uzavírají tři práce, věnované tématům speciálním: Právo praetorské v pojetí klasické jurisprudence, z pera profesora Jana Vážného, Problém důsledků principu náboženské svobody, profesora Rudolfa Wierera, a Banking principle a teorie hospodářské krise, profesora Františka Zemana.

Ve svém celku je Sborník snůškou prací bohatých počtem i obsahem a důstojnou počtou, odpovídající významu jubilentovu. Čtenáře musí zvláště zaujmouti, jak i příspěvky z vědních oborů, které se zdají odlehlými vlastním, třebaže obsáhlému, pracovnímu poli adresáta této vědecké počty, dovolávají se jeho thési, myšlének a pracovních výsledků. Tato skutečnost imponuje avšak nepřekvapuje při všeobecné známosti životního úsilí jubilentova, věnovaného péčí o samy základy právního myšlení a o jeho ryzost.

Některé příspěvky Sborníku neztratí aktuálnosti a budou znovu ad usum vyhledávány právními teoretiky a praktiky ještě i tehdy, až — jak je české právní vědě upřímně přáti — vyjde snad nová vědecká počta k dalšímu životnímu decenniu profesora Františka Weyra. J. Janovský.

Národní hospodářství a finanční právo.

Počta k šedesátinám prof. JUDra Gustava Švambergá. Česká společnost soukromoekonomická v Praze vydala v srpnu 1940 »Poctu k šedesátým narozeninám svého předsedy profesora JUDra Gustava Švam-

berga« (nákladem nakladatelství »Cesta«, spol. s r. o.), jež obsahuje soubor článků, z nichž aspoň některé zasluhují, aby na ně byly i kruhy právnické upozorněny.

Spis obsahuje vedle stručného vylíčení životopisu jubilantova (»Tiché jubileum práce«) od Ing. RCDra V. Šády, dva články programové. Prof. F. Salavec pokouší se v článku »Soukromá ekonomika a její poměr k jiným disciplinám a k praxi« o vědeckou klasifikaci soukromé ekonomiky a snaží se stanovit její poměr k jiným disciplinám. V úzké souvislosti s touto studii jest i práce doc. Ing. RCDra K. Žlábků: »Námět k roztřídění podnikové ekonomiky«, která se zabývá soustavným tříděním poznatků, jež má podniková ekonomika jako věda sbírat, zpracovat a veřejnosti zpřístupnit.

Velmi zajímavým problémem zabývá se Ing. RCDr. M. Horna v článku »O neutralisaci měnového efektu v podnikovém bilancování«. Autor vykládá snahy, jak odstranit zkreslení bilančních výsledků následkem inflace i deflace.

Do oboru čistě soukromoekonomického spadají příspěvky R. Konráda »Problém risik v kalkulaci za řízeného hospodářství«, Ing. RCDra A. Šmilauera »Účtování pomocných hmot v cukrovarech« a doc. Ing. RCDra F. Klimenta »Úrok v účetnictví a kalkulaci«.

S použitím četné literatury právnické psán jest článek Ing. RCDr. a JUDra J. Blechy »Oceňování rozvahových položek«, který řeší otázku, jakou cenou neb hodnotou mají býti jednotlivé majetkové součástky uvedeny v rozvaze.

Doc. Ing. JUDr. A. Král přispěl do »Pocty« úvahou z oborů bankovníctví »Ochrana věřitelů a jejich odpovědnost«. Autor poukazuje nejen na to, že obvykle jen dlužník je považován za osobu, jež zasluhuje zákonné ochrany, ale že málo bylo vykonáno pro ochranu věřitelů proti různým risikům, která musí nésti; zabývá se též odpovědností věřitelů za dlužníkovu podnikání.

Nejobsáhlejší studii v »Poctě« jest práce Ing. RCDra J. Mancla »Tvorba sazeb u pouličních elektrických drah«. Je to práce široce založená, s četnými odkazy na literaturu a doložená statistikami, výpočty a diagramy.

»O krycích směnkách v peněžních ústavech a jich doplnění datem vystavení« zabývá se v »úvaze hospodářsko-právní« Ing. RCDr. V. Veselý. [Studie tato řeší stejné problémy jako nedávno vyšlá kniha Dra J. Spišiaka »Blankozmenka« (Bratislava 1938, vyšlo v knihovně právnické fakulty Komenského university.)] Veselý zabývá se ve své práci četnými, v praxi velmi důležitými otázkami, jež se týkají krycích směnek (zmocňovací prohlášení ke krycím směnkám, rozhodnutí Nejvyššího soudu v Brně o omezení volnosti peněžního ústavu doplnití datem vystavení a den splatnosti krycích směnek). I když není možno s autorem v některých formálních i věcných otázkách souhlasiti, sluší uznati, že jeho studie jest cenným příspěvkem k řešení některých otázek, jež spadají do tohoto oboru. R. Horna.

František Potužil: Vnitřní obchodní politika se zvláštním zřetelem k poměrům v Čechách a na Moravě. S předmluvou Ing. V. J. Rotta. — Sborník Ústavu pro vnitřní obchod, sv. 3., 300 str. 8°, v Praze 1940.

Předmluva ukazuje na příčiny, proč ústav touto prací se zabýval: vady distribuční, ztráty transformační, vývoj nových forem vnitřního obchodu a jeho moderní řízení musí být poznáno, aby také u nás byl domácí obchod připraven na nové úkoly, které ho očekávají.

Autor v úvodu hlásí se k národohospodářským praktikům (uváděje tu W. C. Mitchella) a v metodologii k F. Simiaudovi, ale jak oni nejsou jinak praktiky, nežli tím, že předmět svého zkoumání důsledně vybírají ze skutečného života, a dříve, než se jím zabývají, snaží se o jeho co nejdůkladnější poznání také on sám hned v úvodní kapitole («Základní pojmy a úvahy») zabývá se metodickým ohraničením úkolu a soustavným výkladem bývalé čs. vnitřní obchodní politiky v letech 1929—1938 a Německé říše od r. 1933.

Další kapitoly zabývají se regulací vnitřního obchodu (zásahy do vývoje skladby podnikání soukromého, družstevního a veřejného s dodatkem o změnách skladby a velkoobchodu; zásahy do obchodní aktivity, při čemž zvláštní pozornosti se těší zásahy do tvorby a vývoje cen); podporou vnitřního obchodu (podporou zařízení sloužících obchodu, výzkumem a zvelebováním obchodu, podporou příslušníků obchodu po stránce sociální, souvlastí vnitřní obchodní politiky s ostatními úseky hospodářské politiky), pak brannou a válečnou distribucí.

Závěry jsou vypracovány pro národohospodářskou teorii, kde přichází sice k negativním odpovědím o možnosti teoretické pomoci, již vytýká pro dřívější dobu vlastně neživotnost a vzdalování se politiky. S tímto tvrzením by asi nebylo možno souhlasit, vidíme-li, že klasická teorie vždycky vycházela od skutečností (ba i teorie předklasické), a některé metody (historická, přírodovědecká) snad tu někdy až velmi daleko zašly, kdežto výklady zcela moderní vycházejí velmi často od abstraktní spekulace.

Ale jest správné konstatování, že vybudování dnešních poměrů nedálo se ze základů teoretických. Autor odmítá pro dnešek svobodu soutěže a plnou volnost hospodařících jedinců, třeba že jim jí chce ponechatí tolik, kolik vyplývá z nauk Manoilescova korporativismu.

Závěry pro národohospodářskou politiku jsou příznivější: zásahy — ač rozmnožované — jsou stále více ovládnány hledisky širšími a zejména zřetelem na spotřebu. Zásahy těmito nejsou zeslabovány tvůrčí prvky obchodníkovy činnosti, přesouvají se mnohé nové hospodářské úkoly se státu na obligatorní hospodářské organizace; odpověď pak na většinu otázek hospodářskopolitických hledati jest dnes v cílech nadhospodářských a mimohospodářských, takže konečné vysvětlení hospodářskopolitických zařízení poskytne dle autora sociologie.

Spis opatřen jest obsažnou statistikou a diagramy, ač statistických dat užíváno jest kriticky. Obsáhlý přehled literární a souhrn v jazyku německém spis ukončují. Jde o dílo vážné, solidní, v podstatě nové zpracovaným materiálem i výsledky a dnes velmi upotřebitelné. — Drachovský.

Dr. Jaromír Berák: Přímé daně v naší berní soustavě. Praha, Orbis, *Economica* sv. 6., 1940. 370 str. 8°, cena K 50.—.

Autor naznačiv v úvodu, že cílem publikace jest nejen podati finančně-právní, ale také finančněvědeckou a národohospodářskou stránku themata, i upozorniv na obtíže jeho, vyrovnává se v první kapitole s různými kritérii pojmu daní přímých, a vylíčív obtíže přesného vymezení pojmu přímé daně, došel k dělení pozitivního práva založeného v podstatě na momentech historicko-kompetenčních a technické úpravy.

Platné zařízení českomoravské vylíčeno jest přehledně a úplně v kapitole druhé, a to rovněž s hlediska národohospodářského i vědecky konstruktivního. Upozorňuje na vývoj směřující k převážnému významu daně důchodové, i na důsledky daňové duplicity.

Obsáhlá kapitola třetí podává podrobný vývoj soustavy našich přímých daní na území bývalého státu s případnou charakteristikou jednotlivých studií.

Ústřední a zvláště vynikající postavení daně důchodové v soustavě daní přímých jest příčinou, proč autor touto daní s hlediska právního zvláště podrobně se zabývá v kapitole čtvrté a páté, k nimž druží se i kapitla šestá, jednající o branném příspěvku.

Po této studijní přípravě uvažuje autor v kapitole sedmé o reformě naší soustavy přímých daní a dochází k výsledku, že jest třeba zanechati nemírného přeceňování daně důchodové, zdanění vybudovati zvláště na přesných a objektivně zjistitelných základech a zmenšiti počet přímých daní na pět, totiž daň důchodovou a daně výnosové: pozemkovou, domovní, výdělkovou (nedělenou) a rentovou. Nadto třeba uvažovati o likvidaci neúnosných výměr daňových.

V kapitole osmé se ukazuje, že soustava našich daní přímých není striktně uzavřena, a že hledě také na poměry v jiných státech panující mohlo by se mluvíti ještě o dani z majetku (tato jest ostatně u nás již jinak opatřena), dani z vyšších zisků, jež však musí býti ve formě i výši rozumna a neníčiti hospodářských základů, a dani ze zisků měnových, pro niž však u nás není podkladu. Kapitola končí se výkladem daňového významu nového ocenění majetkových součástí podniků.

Konečná kapitola devátá zabývá se obtížným problémem samosprávných přírážek a jejich vlivem na disparitu berního zatížení a implicity finančním poměrem mezi státem a samosprávou vůbec. Autor jest toho mínění, že nemírné násobné postihování téhož základu není udržitelno, a že by bylo účelnější podobně jako v Říši vybudovati jednotlivé daně a z nich dočasně vyživovati samosprávu aspoň potud, pokud jest t. č. odkázána na výnos přírážek k daním přímým.

Připojen jest obsáhlý a dobře vybraný přehled literatury a resumé v jazyce českém, německém a francouzském.

Kniha jest psána účelně, soustavně a přesvědčivě, s výsledky možno celkem souhlasiti.

Jinak chtěl bych připomenouti, že finanční právo nebudeme považovati za jednoho z nejmladších členů právního řádu, když jeho podstatné právní normy nalézáme již v klasickém starověku (nehledě ani na zjevy mimo-evropské — str. 10). Mimořádná daň z dividend sice neobsáhne celý obor předmětů daně rentové; arci s požadavkem připojení jejího na daň rentovou možno souhlasiti (str. 297). K důvodům pro rozumné vybudování daně konjunkturání bylo by dodati, že má-li petrifikovati stav bohatství a chudoby, byla by naprosto protisociální (str. 316). K § 69 bych připomněl svůj názor o mathematické methodě, která zejména při bilanci má pomoci dosažení určitých úsudků pro nakládání majetkem a výsledkem, ale nemůže nám podati skutečnost (srv. můj článek »Pravdivost bilance« v Časopise pro účetnictví a kontrolu 1926). K požadavku, aby hospodářskou správu obcí vedli jen poplatníci mající hospodářské znalosti a rozhled bylo by možno dovozovati, že pro jiné úkoly obecní, kde oprávnění pouze poplatnické účasti není dáno, mohl by zřízen býti jiný orgán, což by dalo vznik otázce poměru tohoto abyh tak řekl politického orgánu k orgánu hospodářskému (str. 334).

Ale to vše neubírá na hodnotě práci, kterou můžeme rádi vítati jako obohacení naší finančněprávní, finančněvědecké i národohospodářské literatury.

Drachovský.